

Dosarul nr. 2rac-6/20

Prima instanță: Judecătoria Edineț, sediul Central – M. Iftodi

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți – A. Corcenco, D. Corolevschi, D. Stănilă

DECIZIE

05 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca- Doneva
Nina Vascan
Sveatoslav Moldovan
Nicolae Craiu
Maria Ghervas

judecând recursul declarat de către lichidatorul Societății pe Acțiuni „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către lichidatorul Societății pe Acțiuni „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru, împotriva Societății pe Acțiuni „Rețelele Electrice de Distribuire Nord” cu privire la încasarea datoriei,

împotriva deciziei din 04 iunie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a admis apelul declarat de către Societatea pe Acțiuni „Rețelele Electrice de Distribuire Nord”, s-a casat hotărârea din 06 februarie 2019 și încheierea din data de 21 decembrie 2018 ale Judecătoriei Edineț, sediul Central, cu emiterea unei noi hotărâri,

constată:

La 28 mai 2018 Societatea pe Acțiuni „Banca de Economii” în proces de lichidare, (în continuare SA „Banca de Economii” în proces de lichidare) a depus cerere de chemare în judecată împotriva Societății pe Acțiuni „Rețelele Electrice de Distribuire Nord” (în continuare SA „Red Nord”) succesor în drepturi al SA „Rețelele Electrice de Distribuire Nord-Vest”, prin care a solicitat încasarea datoriei în mărime de 16 699,28 lei.

În motivarea cererii de chemare în judecată SA „Banca de Economii” în proces de lichidare a indicat că la data de 01 ianuarie 2006 între filiala 34. or. Ocnița a SA „Banca de Economii” (în calitate de prestator) și SA „Red Nord Vest” (în calitate de beneficiar), a fost încheiat contractul nr. 09002/226 cu privire la recepționarea plăților, prin care beneficiarul s-a obligat să achite prestatorului un comision de 0,85% din suma plăților recepționate și încasate.

În baza datelor de evidență contabilă, în urma retragerii licenței SA „Banca de Economii”, la situația din 16 octombrie 2015, ca urmare a decontărilor aferente serviciilor prestate, s-a înregistrat o datorie a SA „Red Nord Vest” față de bancă în sumă de 16 699,28 lei, conform facturii de expediție HA 2841100 din 31 ianuarie 2013.

În conformitate cu prevederile art. 12, alin.(3) din Legea bugetului de stat pe anul 2015, nr. 72 din 12 aprilie 2015, datoria care se solicită de a fi încasată urmează a fi direcționată către Ministerul Finanțelor, întru stingerea creditului de urgență acordat Băncii în baza contractelor încheiate între Ministerul Finanțelor și instituțiile financiare.

SA „Banca de Economii” în proces de lichidare a menționat că obligațiunile de plată asumate conform contractului, nu au fost onorate de către societatea pârâtă cu bună credință și diligență, iar, în scopul evitării evenimentului litigios, ultimul a fost înștiințat despre stingerea datoriei existente prin somația, însă, prin răspunsul nr. 05/839 din 31 octombrie 2017, societatea pârâtă a indicat că nu recunoaște datoria față de bancă.

Prin cererea depusă la 12 septembrie 2018 SA „Red Nord” a solicitat ridicarea excepției de tardivitate a pretențiilor. În motivare a indicat că din conținutul acțiunii rezultă că banca pretinde asupra încasării datoriei de 16 699,28 lei în baza facturii de expediție nr. HA 2841100 din 31 ianuarie 2013, iar în temeiul art. 271 din Codul civil, urmează a fi respinsă ca tardivă. A mai precizat că, deși SA „Banca de Economii” în proces de lichidare face referire în acțiune la factura de expediție nr. HA 2841100 din 31 ianuarie 2013, nu a anexat-o la dosar întru confirmarea existenței datoriei.

Prin încheierea Judecătoriai Edineț, sediul Central din data de 21 decembrie 2018 cererea SA „Red Nord” privind ridicarea excepției de tardivitate a fost respinsă, ca neîntemeiată. (f.d. 71-73)

Judecătoria Edineț, sediul Central prin hotărârea din data de 06 februarie 2019 a admis acțiunea înaintată de către SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, a încasat de la SA „Red Nord” în beneficiul SA „Banca de Economii” în proces de lichidare datoria în mărime de 16 699,28 lei, în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 500,98 lei. (f.d. 95,106-110)

Prin decizia din data de 04 iunie 2019 a Curții de Apel Bălți s-a admis apelul declarat de către SA „Red Nord”, s-a casat hotărârea din data de 06 februarie 2019 și încheierea din data de 21 decembrie 2018 ale Judecătoriai Edineț, sediul Central, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care s-a respins cererea SA „Red Nord” cu privire la ridicarea excepției de tardivitate, s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de către SA „Banca de Economii” în proces de lichidare. (f.d.175,176-186)

Împotriva deciziei instanței de apel, la 19 august 2019 a depus recurs lichidatorul SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii instanței de fond. (f.d. 191-196)

În motivarea cererii de recurs lichidatorul Societății pe Acțiuni „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru, a indicat că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, interpretând eronat legea. Instanța de apel nu a dat o calificare corectă raportului juridic material litigios, nu a determinat corect norma aplicabilă, din cauza înțelegerii incorecte a sensului acesteia, a tras o concluzie greșită cu privire la drepturile și obligațiile părților.

Lichidatorul SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru a mai menționat că instanța de apel incorect a reținut că doar factura de expediție HA 2841100 din 31 ianuarie 2013 ar dovedi caracterul serviciilor prestate de către bancă.

Aici este relevant a menționa că deși factura nu a fost prezentată, aceasta poate fi coroborată cu dispozițiile contractuale, contractul fiind semnat de către ambele părți. Mai mult, factura urma să confirme ce sumă urmează a fi achitată. Suma care urmează a fi achitată, este reflectată în extrasul din sistemul informațional al băncii privind decontările efectuate.

De asemenea, a indicat că informația cu privire la transferurile efectuate de către SA „Red Nord” este reflectată deplin în extrasul băncii, ceea ce probează indubitabil executarea corespunzătoare a obligațiilor de către bancă. Transferul sumelor încasate conform contractului nr. 9002/226 din 01 ianuarie 2006, se probează prin Registrul anexat și prin Nota de contabilitate de unde reiese indubitabil că factura de expediție HA 2841100 din 31 ianuarie 2013, prin care se confirma suma neachitată de către SA „Red Nord” a fost emisă și remisă ultimei.

Mai mult, efectuând o analiză a extrasului din sistemul informațional al băncii privind decontările cu SA „Red Nord”, se constată că instituția financiară pe parcursul executării obligațiilor contractuale a executat cu bună-credință operațiile de decontări și de casă conform clauzelor stabilite, fiind transferată suma totală de 5 725 849, 41 lei, comisionul calculat total constituind suma de 48 669,72 lei. Conform extrasului, se atestă că din suma totală calculată a comisionului 48 669,72 lei SA „Red Nord” a achitat suma de 31 970,44 lei, respectiv suma rămasă neachitată constituie suma de 16 699,28 lei.

În opinia lichidatorului SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru, achitarea unei părți din debit echivalează cu recunoașterea creanței datorate băncii, or SA „Red Nord” a avut posibilitatea reală, însă nu a prezentat nici o situație contabilă contrară, asta deși pentru fiecare plată în parte există document justificativ, care se contabilizează în evidențele contribuabilului.

În cadrul examinării cauzei, societatea intimată nu a contestat existența obligațiilor contractuale, nu a contestat recepționarea plăților de către bancă și transferarea sumelor recepționate, dar a negat existența datoriei fără a proba achitarea integrală a comisionului. din probele prezentate de către bancă se atestă existența unei datorii în mărimea sumei solicitate prin prezenta acțiune.

La 05 septembrie 2019, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererile de recurs societății intimată, informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia. (f.d. 206)

În întâmpinarea recursului prezentat de lichidatorul SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru, la 30 septembrie 2019 SA „Red Nord” a depus referință, solicitând respingerea recursului cu menținerea deciziei instanței de apel prin care s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată. (f.d. 215-220)

SA „Red Nord” în referință a indicat că prin prisma art. 118, alin. (1) din Codul de procedură civilă SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, deși face referire factura HA 2841100 din 31 ianuarie 2013, nu o anexează la cererea de chemare în judecată ca dovadă a existenței datoriei pretinse, mai mult nu a prezentat nici o probă în acest sens.

Societatea intimată a invocat legislația în materia evidenței contabile, potrivit căreia factura eliberată de prestatorul de servicii urma să fie expediată beneficiarului,

care era obligat să înregistreze în evidența sa contabilă datoria în suma indicată în factură. În speță, este evident că reclamantul nu a expediat factura către SA „Red Nord Vest” în anul 2013 și nu o deține la momentul de față, iar beneficiarul nu a luat datoria la evidența contabilă.

În opinia SA „Red Nord” pretențiile recurentului din acțiune nu se întemeiază pe niciun fel de probă, care ar demonstra mărimea datoriei pretinse de la societatea pârâtă. Or, în astfel de cazuri, urma să anexeze actul de verificare, întocmit în baza datelor din evidență contabilă și semnat de contabilii-șefi și administratorii creditorului și debitorului, pe când SA „Banca de Economii” în proces de lichidare a anexat la acțiune un extras nesemnat de nimeni.

Societatea intimată a mai menționat că în temeiul art. 267, alin. (1), art. 272, alin. (1) din Codul civil cererea de chemare în judecată este depusă cu depășirea termenului de prescripție, care pentru bancă a expirat la data de 30 ianuarie 2016, iar acțiunea a fost înaintată la data de 28 mai 2018.

În procedura de filtru, prevăzută de articolul 440, alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată a constatat că obiectul cererii de recurs înaintate de către lichidatorul SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru se referă la decizia din data de 04 iunie 2019 a Curții de Apel Bălți, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429, alin. (1) din Codul de procedură civilă. De asemenea, s-a constatat că cererea de recurs a fost formulată de către subiectul căruia i s-a conferit dreptul dat în baza art. 430, lit. a) din Codul de procedură civilă. În același timp, materialele cauzei au confirmat că cererea nu a fost examinată anterior.

Cu privire la termenul de declarare a recursului, completul de admisibilitate a stabilit că decizia contestată a fost expediată lichidatorul SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru, și SA „Red Nord” la 31 iulie 2019. (f.d. 187)

Potrivit avizelor de recepție lichidatorul SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru a recepționat copia decizie la data de 05 august 2019. (f.d. 189)

Recursul declarat de către lichidatorul SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru, împotriva deciziei instanței de apel a fost înregistrat la grefa Curții Supreme de Justiție la 20 august 2019. Reieșind din aceste împrejurări se constată că cererea de recurs a fost formulată în limitele de 2 luni, prevăzute de articolul 434, alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În vederea respectării articolului 432, alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept de ordine publică specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, lichidatorul SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru nu a prezentat obiecții în privința acestui aspect procedural.

În aceeași ordine de idei, completul de filtru a verificat esența și temeiurile recursului, inclusiv dacă argumentele societății recurente referitoare la ilegalitatea deciziei atacate întrunesc criteriile formale din articolul 432, alin. (2) și (4) din Codul de procedură civilă.

Pe baza celor analizate, prin încheierea din 27 noiembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție, cererea de recurs înaintată de către lichidatorul SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru s-a considerat admisibilă pentru examinarea în fond.

În conformitate cu articolele 441 și 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează de un complet de 5 judecători, fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererile de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept, care puteau exista în această cauză, pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, lichidatorul SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru și SA „Red Nord” au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Cu titlu subsidiar, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, Auza Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda, 19 aprilie 2007, parag. 72 – 75, Eriksson vs Suedia, 12 aprilie 2012, parag. 66, 72, Pönkä vs Estonia, 8 noiembrie 2016, parag. 33 – 34, decizia nr. 95 din 19 decembrie 2016 a Curții Constituționale, parag. 26 – 27).

Verificând decizia din data de 04 iunie 2019 a Curții de Apel Bălți în limitele controlului de legalitate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune admiterea recursului și casarea deciziei contestate, cu menținerea hotărârii primei instanțe, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 445, alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al societății recurente, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza García Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; Moreira Ferreira vs Portugalia (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84).

În conformitate cu articolul 432 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a interpretat în mod eronat legea.

Pentru început, instanța de recurs recapitulează esența litigiului. Astfel, pe baza constatărilor instanțelor ierarhic inferioare, se observă că lichidatorul SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru a depus prezenta cerere de chemare în judecată, solicitând încasarea datoriei în mărime de 16 699,28 lei, ce constituie comisionul pentru serviciile prestate în luna ianuarie 2013, în baza contractului de deservire, decontări și casă nr. 09002/226 din 01 ianuarie 2006, încheiat între filiala 34. or. Ocnița a SA „Banca de Economii” (în calitate de prestator) și SA „Red Nord Vest” (în calitate de beneficiar). Prezentând drept probă extrasul din sistemul informațional al băncii, prin care se confirmă că din suma totală calculată a comisionului în mărime de 48 669,72 lei societatea pârâtă a achitat suma de 31 970,44 lei, respectiv datoria constituie 16 699,28 lei. (f.d. 9,154,155)

Instanța de recurs amintește că prima instanță a respins cererea SA „Red Nord” cu privire la ridicarea excepției de tardivitate, motivând că la caz nu a fost omis termenul de depunere a acțiunii, ori lichidatorul băncii a aflat despre datoria SA „Red Nord”, la 16 octombrie 2015, când a fost inițiată procedura de lichidare. De asemenea a reținut ca fiind întemeiată pretenția băncii cu privire la încasarea datoriei, indicând

că datoria rezultă din dispozițiile contractuale, confirmată prin extrasul din sistemul informațional al băncii privind decontările cu agentul economic SA „Red Nord Vest”.

Instanța de apel a casat hotărârea instanței de fond, emițând o nouă hotărâre, prin care a respins cererea de chemare în judecată ca fiind neîntemeiată din lipsa probatoriului necesar, ori lichidatorul SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru, nu a prezentat factura nr. HA 2841100, din 31 ianuarie 2013, care ar justifica suma cerută de 16 699,28 lei, factura în opinia instanței de apel constituind unica dovadă legală în ceea ce privește confirmarea executării obligațiilor contractuale asumate de bancă, la fel și cuantumul acestor obligații. Referitor la cererea SA „Red Nord” cu privire la ridicarea excepției de tardivitate instanța de apel a reținut că aceasta poate fi invocată în cazul în care este încălcat dreptul subiectiv al SA „Red Nord” sau interesele protejate de lege, la caz nu este încălcat un drept subiectiv, ori factura fiscală, care ar confirma datoria SA „Red Nord” față de bancă la materialele dosarului lipsește.

Problema centrală supusă controlului judecătoresc în fază de recurs constă în verificarea corectitudinii modului de aplicare a art. 130 din Codul de procedură civilă de către instanța de apel, precum și îndeplinirea de către recurent a sarcinii probei ce i-a revenit prin prisma art. 118, alin. (1) din Codul de procedură civilă. În acest mod, instanța de recurs este chemată să ofere un răspuns la întrebarea dacă instanța de apel a argumentat convingător respingerea probelor prezentate de către SA „Banca de Economii” în proces de lichidare și anume extrasul din cont, prin care se vede rulajul, debit și credit, extrasul din sistemul informațional al băncii privind decontările cu agentul economic SA „Red Nord Vest”, extrasul din lista de inventariere a creanțelor din 16 octombrie 2015, care confirmă pretinsa datorie în calitate de probe pertinente și admisibile. În special, instanța de apel trebuie să motiveze dacă probele prezentate confirmă sau nu datoria SA „Red Nord” față de bancă. În definitiv, instanța de judecată va trebui să se asigure că în cazul de față instanțele de judecată au îndeplinit condiția unei examinări efective și au dat un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului (a se vedea, în contrast, Lebedinschi vs Moldova, 16 iunie 2015, parag. 31, 35 – 36; Nichifor vs Moldova, 20 septembrie 2016, parag. 29 – 31).

Prin cererea de recurs lichidatorul SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru, încearcă să demonstreze că pretenția cu privire la încasarea datoriei de la SA „Red Nord” este probată, ori la materialele dosarului a fost prezentat extrasul din cont, extrasul din sistemul informațional al băncii privind decontările cu SA „Red Nord Vest”, extrasul din lista de inventariere a creditelor din 16 octombrie 2015, prin care se atestă că banca a executat obligațiile contractuale asumate, pe când societatea pârâtă nu a achitat comisionul prevăzut în contract.

SA „Red Nord” neagă acest fapt, insistând că SA „Banca de Economii” în proces de lichidare nu a prezentat dovada existenței pretenției datoriei, acțiunea a fost înaintată peste termenul de prescripție extinctivă, care a expirat la data de 30 ianuarie 2016.

Cu referire la argumentul SA „Red Nord” precum că acțiunea este tardivă, instanța de recurs observă că prin încheierea din data de 21 decembrie 2018 a Judecătorei Edineț, sediul Central corect a fost respinsă cererea privind ridicarea excepției de tardivitate, or creanța pretinsă rezultă din contractul de deservire, decontări și casă nr. 09002/226 din 01 ianuarie 2006, care nu a stabilit termenul expres de achitare a comisionului.

Potrivit art. 575, alin. (1) din Codul civil (în vigoare la momentul înaintării acțiunii), în cazul în care termenul de executare a obligației nu este determinat și nici nu rezultă din natura acesteia, creditorul are dreptul de a pretinde oricând executarea ei, iar debitorul este îndreptățit să o execute oricând. Dacă datoria de a executa imediat nu rezultă din lege, contract sau din natura obligației, debitorul trebuie să execute obligația în termen de 7 zile din momentul cererii creditorului. Somația de achitare a comisionului a fost înaintată la data de 20 octombrie 2017, recepționată de către SA „Red Nord” la 31 octombrie 2017.

Deci, Colegiul lărgit reține ca fiind corectă soluția instanței de fond cu privire la respingerea cererii SA „Red Nord” privind ridicarea excepției de tardivitate și în această parte urmează de a fi menținută încheierea din data de 21 decembrie 2018.

Procedând la examinarea fondului recursului, Colegiul lărgit observă că instanța de apel a considerat motivul principal pentru respingerea acțiunii faptul că lichidatorul SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru, în susținerea pretenției cu privire la încasarea datoriei nu a prezentat factura nr. HA 2841100 din 31 ianuarie 2013, care ar confirma executarea obligațiilor contractuale asumate de bancă, precum și quantumul acestor obligații, deși în cerere face trimitere la această factură.

În acest context, instanța de recurs învederează că potrivit pct. 2.1 din contractul nr. 09002/226 din 01 ianuarie 2006 banca s-a obligat:[...] să execute operațiuni de decontări și de casă, la dispoziția clientului [...], potrivit pct.2.4 clientul s-a obligat [...] să achite comision pentru serviciile deservirii de casă, în conformitate cu tarifele, incluse în anexă, care reprezintă o parte nedetașabilă a contractului [...]

Punctul 3.1 al aceluiași contract prevede că banca organizează evidența, controlul și ordinea de achitare a plăților indicate, în ordinea stabilită conform regulamentelor bancare și a legislației RM, iar prin pct. 3.2 clientul se obligă de a plăti băncii, la locul de reședință, recompensa de comision pentru efectuarea operațiilor de încasare a plăților în mărime de 0,85%, care se va efectua la contul deschis nr. 279613449833, de la suma plăților încasate pentru numărarea banilor, cheltuieli de transport.

La caz, banca a susținut că a executat pe deplin obligațiile asumate prin contract, prezentând drept probă extrasul din sistemul informațional al băncii privind decontările cu agentul economic SA „Red Nord Vest”, prin care se atestă că în perioada 30 noiembrie 2012- 31 ianuarie 2013 a executat operațiuni de decontări și de casă în sumă de 5 725 849,41 lei, comisionul fiind de 48 669,72 lei. (f.d. 154)

SA „Red Nord” nu a negat faptul executării de către bancă a obligațiilor contractuale, astfel prin prisma art. 126, alin. (6) din Codul de procedură civilă SA „Banca de Economii” în proces de lichidare nu trebuie să demonstreze faptul executării obligațiilor.

În acest context este incertă concluzia instanței de apel, privitor la faptul neprobării de către bancă a executării contractului, ori din extrasul din sistemul informațional al băncii privind decontările cu agentul economic SA „Red Nord Vest”, rezultă că banca în perioada 30 noiembrie 2012- 31 ianuarie 2013 a executat operațiuni de decontări și de casă în sumă de 5 725 849,41 lei. Careva contra probe la acest argument SA „Red Nord” nu a prezentat.

Totodată, SA „Banca de Economii” în proces de lichidare susține că SA „Red Nord” are o datorie la comision în mărime de 16 699,28 lei, iar concluzia instanței de apel precum că doar factura ar îndreptăți existența datoriei este nejustificată, ori la

materialele dosarului sunt prezentate extrasul din cont, prin care se vede rulajul, debit și credit, extrasul din sistemul informațional al băncii privind decontările cu agentul economic SA „Red Nord Vest”, extrasul din lista de inventariere a creanțelor din 16 octombrie 2015, care confirmă pretinsa datorie. (f.d. 9,154,155)

SA „Red Nord” a negat că are datoriile față de SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, dar nu a prezentat dovada că comisionul integral în mărime de 48 669,72 lei pentru decembrie 2012- ianuarie 2013 a fost achitat.

Colegiul lărgit reține ca fiind eronată concluzia instanței de apel precum că în baza art. 20, alin.(1), lit. a) din Legea contabilității nr. 113-XVI din 27 aprilie 2007 în coroborare cu pct. 2, 3 și 8 al anexei 2 din Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 47 din 31 martie 2010, cu privire la aprobarea formularului tipizat de document primar cu regim special „Factură”, formularele tipizate cu regim special „Factura” se utilizează în cazurile înstrăinării activelor cu transmiterea dreptului de proprietate, ori potrivit lit. b) alin. (1), art. 20 din Legea contabilității, serviciile financiare prestate de către instituțiile financiare, sunt exceptate de utilizarea obligatorie a Facturii.

Aici, este de reținut că în conformitate cu art. 18 din Legea contabilității ciclul contabil al entității cuprinde: a) întocmirea documentelor primare și centralizatoare; b) evaluarea și recunoașterea elementelor contabile; c) reflectarea informațiilor în conturile contabile; d) întocmirea registrelor contabile; e) inventarierea elementelor contabile; f) întocmirea bilanței de verificare, a Cărții mari și a situațiilor financiare.

Prevederi similare sunt stipulate și în pct. 9 din Regulamentul privind organizarea contabilității în băncile din Republica Moldova, aprobat prin hotărârea Băncii Naționale a Moldovei nr. 238 din 10 octombrie 2002, ori înregistrarea operațiunilor în contabilitate se efectuează cronologic, prin respectarea succesiunii documentelor primare, conform datei de întocmire sau de intrare în bancă cu reflectarea acestora în conturile sintetice și analitice, potrivit registrelor de contabilitate, în conformitate cu Planul de conturi al evidenței contabile. Registrele de contabilitate sunt documentele contabile obligatorii în care periodic, cronologic și sistematic se înregistrează operațiunile economice și financiare în baza documentelor primare.

Prin prisma normelor de drept sus – citate rezultă că fiecare operațiune se efectuează în baza documentului primar întocmit sau intrat în bancă cu reflectarea acestora în conturile sistematice și analitice potrivit registrelor de contabilitate.

În conformitate cu prevederile art. 117, alin. (2) din Codul de procedură civilă în calitate de probe în cauze civile se admit elementele de fapt constatate din explicațiile părților și ale altor persoane interesate în soluționarea cauzei, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților.

La caz, banca în susținerea pretenției a prezentat extrasul din cont privind comisionul calculat din încasări în beneficiul SA „Red Nord Vest” cu nr. 175323449840025119, prin care se vede rulajul, debit și credit, extrasul din sistemul informațional al băncii privind decontările cu agentul economic SA „Red Nord Vest” pentru perioada 30 noiembrie 2012 -31 ianuarie 2013, extrasul din lista de inventariere a creanțelor din 16 octombrie 2015, din care rezultă datoria agentului economic în sumă de 16 699,28 lei.

Potrivit prevederilor pct. 47,48, 49 din Regulamentul privind organizarea contabilității în băncile din Republica Moldova sistemele de prelucrare automată trebuie să permită, în orice moment, reconstituirea elementelor și a conținutului

conturilor, a informațiilor supuse verificării, pornind fie de la datele de intrare, sau în ordine inversă de la conținutul sintetic al conturilor, sau a altor informații pe baza cărora să se poată determina datele de intrare.

În sistemele informaționale de evidență contabilă vor fi asigurate mecanisme adecvate de control al accesului la informații, delimitare ale funcțiilor executorilor, administratorilor de sistem etc. Mecanismele de securitate vor asigura minimizarea posibilității de vizualizare și modificare a documentelor după introducerea lor în sistem.

Ordinea de perfectare și conținutul fiecărei informații vor fi definite clar, iar pentru etapa de introducere a datelor vor fi prevăzute mecanisme adecvate de control în vederea minimizării erorilor. Toate documentele în sistemul informațional de contabilitate vor fi înregistrate în ordine cronologică cu fixarea executorului care a generat documentul și persoanele care au autorizat aceste documente.

Fiecare informație înregistrată în sistemul de evidență contabilă va avea la bază un document primar în corespundere cu prevederile actelor normative în vigoare, care pot fi prezentate la solicitarea clienților băncii și/sau organelor de resort în cazurile prevăzute de legislație.

Toate evenimentele petrecute în sistem vor fi înregistrate în mod corespunzător în vederea asigurării posibilității unui eventual control ulterior. În vederea asigurării continuității funcționării sistemului, vor fi implementate proceduri speciale, care vor asigura integritatea și confidențialitatea datelor prelucrate la toate etapele de prelucrare a lor, inclusiv stocarea, dar și posibilități de restabilire pentru cazuri excepționale de cădere.

În urma celor relatate, este cert că probele prezentate de către lichidatorul SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru, în susținerea existenței datoriei SA „Red Nord”, ce rezultă din contractul nr. 09002/226 din 01 ianuarie 2006, au fost extrase din registrele contabile ale băncii, datele fiind introduse în baza documentelor primare, care prin prisma pct.7 din Regulamentul privind organizarea contabilității în băncile din Republica Moldova pot fi întocmite pe suport hârtie sau în formă electronică, care justifică efectuarea faptei economice și acordă dreptul de a o efectua sau certifica producerea unui eveniment.

Simpla constatare a lipsei facturii în susținerea concluziei instanței de apel de respingere a cererii de chemare în judecată ca neîntemeiată, este eronată, ori atât SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, cât și SA „Red Nord” au confirmat că în factură se indică suma care se solicită a fi achitată, dar nici de cum datoria formată în baza contractului nr. 09002/226 din 01 ianuarie 2006.

Deci, în speță nu poate fi reținută ca corectă concluzia instanței de apel precum că pretenția nu este probată, ori datoria SA „Red Nord”, ce rezultă din contractul nr. 09002/226 din 01 ianuarie 2006, este confirmată prin extrasele din evidența contabilă a băncii.

Argumentul SA „Red Nord” precum că extrasul din sistemul informațional al băncii privind decontările cu agentul economic SA „Red Nord Vest”, extrasul din lista de inventariere a creanțelor din 16 octombrie 2015 nu sunt semnate în modul corespunzător, este apreciat declarativ de către instanța de recurs, ori acestea sunt eliberate de către contabilitate și sunt contrasemnate de către lichidatorul SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru. (f.d. 154-155)

În continuare, pentru a elucida aspectele abordate în cererea de recurs, Colegiul de control judiciar va raporta circumstanțele prezentate mai sus la normele de drept material în vigoare la momentul înaintării acțiunii.

În conformitate cu art. 512, alin. (1) din Codul civil în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

Articolul 514 din Codul civil prevede că obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii

Potrivit art. 1228 din Codul civil prin contractul de cont curent bancar, banca se obligă să primească și să înregistreze în contul titularului de cont (client) sumele bănești depuse de acesta sau de un terț în numerar sau transferate (virate) din conturile altor persoane, să execute în limitele disponibilului din cont ordinele clientului privind transferul unor sume către alte persoane, retragerile de numerar, precum și să efectueze alte operațiuni în contul clientului din însărcinarea lui în conformitate cu legea, cu contractul și cu uzanțele bancare, iar clientul să achite o remunerație pentru prestarea serviciilor menționate.

În acest context instanța de recurs menționează că prin contractul nr. 09002/226 din 01 ianuarie 2006, pentru operațiunile de decontări și de casă ale SA „Red Nord” băncii urma să i se achite comision în mărime de 0,85%, din suma plăților încasate. Contractul, fiind semnat de ambele părți, nu a fost reziliat și nu au fost prezentate dovezi de contestare, că acest contract nu a fost valabil încheiat. Respectiv plățile aveau loc în baza contractului nominalizat.

Potrivit extrasului din sistemul informațional al băncii privind decontările cu agentul economic SA „Red Nord Vest”, banca în perioada 30 noiembrie 2012- 31 ianuarie 2013 a executat operațiuni de decontări și de casă în sumă de 5 725 849,41 lei, comisionul constituind suma de 48 669,72 lei, fiind achitat parțial în sumă de 31970,44 lei, datoria rămasă constituind suma de 16 699,28 lei.

Mai mult, din analiza extrasului din sistemul informațional al băncii privind decontările cu agentul economic SA „Red Nord Vest”, anexat la f.d. 154, rezultă că comisionul pentru energia electrică pentru luna ianuarie 2013 în mărime de 16 699,28 lei figurează ca debit.

Argumentul SA „Red Nord” precum că datoria în sumă de 16699,28 lei nu figura în evidența contabilă a SA „Red Nord Vest” și pe cale de consecință această pretinsă datorie nu a putut fi preluată de către SA „Red Nord” ca urmare a absorbției, nu poate fi reținut de instanța de recurs, ori prin prisma art.118, alin. (1) din Codul de procedură civilă nu a prezentat probe în susținerea acestui argument.

În aceste împrejurări Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de fond întemeiat a ajuns la concluzia admiterii integrale a cererii de chemare în judecată înaintată de către lichidatorul Societății pe Acțiuni „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru, ori pretenția cu privire la încasarea datoriei în mărime de 16 699,28 lei este întemeiată și probată.

Subsecvent admiterii pretenție cu privire la încasarea datoriei, instanța de fond corect a ajuns la concluzia de a încasa în temeiul art. 98 din Codul de procedură civilă, cheltuielile aferente judecării cauzei, precum și taxa de stat de a cărei plată a fost scutită SA „Banca de Economii” în proces de lichidare.

Pe baza celor constatate, Colegiul lărgit este de acord cu soluția primei instanțe privind admiterea cererii de chemare în judecată și încasarea de la SA „Red Nord” în beneficiul SA „Banca de Economii” în proces de lichidare a datoriei în mărime de 16 699,28 lei, în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 500,98 lei.

În ansamblu, ținând cont de natura litigiului și de marja de apreciere a instanței de judecată, Colegiul judiciar opinează că a examinat principalele întrebări juridice puse în prezenta cerere. Drept consecință, instanța de recurs subscie criticilor recurenței potrivit căruia instanța de apel a respins neîntemeiat cererea de chemare în judecată.

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a confirma incidența temeiului indicat la articolul 432 alin. (2) lit. c) și alin. (4) din Codul de procedură civilă și a stabili că erorile judiciare analizate în speță sunt esențiale. Instanța de recurs observă că esența deciziei din data de 04 iunie 2019 a instanței de apel nu corespunde standardelor de mai sus. Astfel, datorită acestor constatări, Colegiul de control judiciar consideră că erorile depistate pot fi corectate prin casarea deciziei contestate și menținerea încheierii și hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu articolul 445, alin. (1), lit. f) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către lichidatorul Societății pe Acțiuni „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru.

Se casează decizia din 04 iunie 2019 a Curții de Apel Bălți adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către lichidatorul Societății pe Acțiuni „Banca de Economii” în proces de lichidare, Grigore Olaru împotriva Societății pe Acțiuni „Rețelele Electrice de Distribuție Nord” cu privire la încasarea datoriei.

Se mențin încheierea din data de 21 decembrie 2018 și hotărârea din data de 06 februarie 2019 ale Judecătoriai Edineț, sediul Central.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca- Doneva

judecătorii

Nina Vascan

Sveatoslav Moldovan

Nicolae Craiu

Maria Ghervas